

Hakkımızı Yedirmeyiz!

Sabahattin Ali

Hakkımızı Yedirmeyiz! — Sabahattin Ali

İlk yayın: kitapta: Sırça Köşk (Remzi Kitabevi, İstanbul 1947) (kaynak: YKY kunyesi + tr.wikipedia 'Sabahattin Ali bibliyografyası' (oldid 36972743))

Sabahattin Ali 1948 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:

[https://tr.wikisource.org/w/index.php?](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Sayfa:Sırça_Köşk.pdf/74&oldid=155265)

[title=Sayfa:Sırça_Köşk.pdf/74&oldid=155265](https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Sayfa:Sırça_Köşk.pdf/74&oldid=155265) (revizyon 155265). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

Namuslu adam kalmamış bu dünyada iki gözüüm. Müslümandır, namazında, orucundadır, hakkımızı yemez diyorduk ama, biz onun hatırını saydıkça o, bizim tepemize bindi. Eh, artık çocuk değiliz, yemiyoruz bu numaraları, değil mi ya?..

Bak, anlatayım sana başından da, bana hak ver. Mektebi bitiremedik. Peder ne kadar gayret ettiyse olmadı işte. Binbaşıydı kendisi... Süvari idi ama, avantanın yolunu bulurdu. Anadolu'yu gezdik, dolaştık, her yerde paşa çocuğu gibi yaşadık. Hangi okulda olsa, imtihana yakın peder, öğretmenlerle bir konuşur, meseleyi yoluna kordu. Askerlikle ilgili olmayan hoca var mı? Neyse efendim, İstanbul'a naklolduk. Güya pedere lütfetmişler... Arada bizim tahsil yandı. Pederin öğretmenlere sözü geçmez oldu. İstanbul'da binbaşıya kim bakar? Paşalar bile ürkütmeden sayılmıyor. Ne demiş hani: “Kim ipler Yalova kaymakamını!” Değil mi ya... İki sene üst üste çıktık. Belgeli olduk. Hususi liseye devam edecektim, peder emekliye ayrıldı. Ertesi sene de sizlere ömür. Bize de Üsküdar'da, Toptaşı'na yakın ahşap bir ev bıraktı. Arkasından hemşire bir bobstil koca buldu, aldı başını gitti. Biz kaldık mı valde ile... Evin masrafı var, bizim giyimimiz var; kahveye çıkıyoruz, birkaç arkadaş saza, pilâja gidecek oluyoruz. Babamın zamanındaki pokerlerden vazgeçtim. Hani kahvede birer çayına tavla bile oynayamaz olduk. Pederin Malatya Şube Reisliği zamanında valdeye aldığı bilezikler, Siirt kilimleri, Avanos halıları birer birer yürüdü. Kocakarı dır dır eder, “Oğlum, bir iş tutmayacak mısın, halimiz ne olacak?” diye. Pistonumuz yok ki, iş turalım. Hamallık, amelelik edecek değilim ya... Arkası olan arkadaşlar ofise, milli korunma kontrolörlüğüne yapışmışlar, gecede yüz elli papel eziyorlar. Bizim de haysiyetimiz var. Ailemizin şerefine uygun bir yer bulursam girmemezlik eder miyim? İnsan dünyada ne için yaşar? Şerefi için değil mi ya!..

Valdeye meram anlatamadık; baktı benden hayır yok, konuya komşuya asıldı, pederin eski ahbablarına gitti, günün birinde akşamüzeri eve dönünce baktım, yüzü gülüyor:

“Haydi aslan yavrum benim, yüzümü kara çıkarma. Sarıkamış'ta iken babanın taburunda ihtiyat bir doktor teğmeni vardı ya, bak, o tüysüz çocuk, şu bizim arkamızdaki hastaneye röntgen mütehassısı olmuş. Başhekimle de arası iyi imiş, sana hastanede iş verdirecek. Yarın git gör...” dedi.

Ben evvela boş verdim, herifi gidip görmedim. Fakat valde arkasını bırakmadı. Kahvede arkadaşlara açınca, onlar da:

“Ulan enayi misin? Hastane bu. Anaforu boldur. Kazan kaynayan yerden korkma, beş aile geçirir. Eczanesi var, ilacı var... Tabii doktorlar gibi olmaz ama, gene de bey gibi yaşarsın!” dediler. Hulasa, uzatmayalım, bu hastaneye ambar kâtibi olarak girdik. Yetmiş lira aylık... Yaza da yeter kışa da... Durmaya hiç gönlüm yoktu. Hele bir idare müdürü vardı ki, barut mu barut... Hastanede başhekim de o, kış hekim de o, muhasebeci de o, ambarcı da o... Bir elli boyunda, altmışlık, kırçıl sakallı bir adam. Hacı Lütfü Bey diyorlar. Tam dört defa hacca gitmiş. Tanımadığı yok. Vekiller, mebuslar hep dostu. Aksaray'da oturur, bir tramvay, bir vapur, yirmi dakika da yayan yol, saat yedi buçukta hastanededir. Sabah namazına kalktıktan sonra bir daha yatmaz, yola düzülürmüş. Hele sen dokuzu beş dakika geçir de, gör dünyanın kaç bucak olduğunu. Titiz mi titiz. Eline biraz pamuk alıp ispiroya batırır, karyolaların köşesine bucağına sürer... Hele bir kir, bir pislik görsün, koridorda hemşirelere, hademelere bir ezan okur ki, ölümlük hastalar bile yataktan fırlar. Kendi kendime: “Ulan” dedim, “bu herif bize zor anafor yaptırır. Ayda yetmiş liraya sabahtan akşama kadar defter doldur... Bu benim işim değil...” Bir bahanesini bulup kirişi kırmak

niyetindeydim, sade valdenin dırılısından çekiniyordum. Ah birader, bir bilsen, okumaya başladı mı plak değiştirmeden altı saat söyler... Yirmi gün filan çalıştım. Vaziyeti kritik ediyordum. Hacı Bey'in bir oğlu kolejde, bir oğlu tıbbiyedeymiş. Eh, onun maaşı da pek yüksek değil... Mal mülk sahibine de benzemez. Var bu işte bir dalga ama, nedir acaba? diye beni bir merak sardı. Herif vuruyor da, bize koklatmıyorsa kıyak doğrusu. Ambar benim üzerimde, defterler benim elimde... Herif erzak tartarken dirhem sektirmiyor. Bu dalganın sırrına eremedim gitti. Nihayet bir gün kendisi açıldı. Hiç unutmam, seccadesini sermiş, namaz kılıyordu. Ben de masamda irsaliye kesiyordum. O bir aralık, hem de namazın ortasında, iki dizi üstünde oturup başını sağına soluna çevirdikten sonra, bana baktı:

“Evladım, bizim ambar fazlası iki teneke peynirimiz var, değil mi?” diye sordu:

“Evet efendim, var.”

“Tam iki teneke mi?”

“Yakın efendim!”

“Ehemmiyeti yok... Ben şimdi yirmi teneke peynir için bir teslim makbuzu keserim, sen Karakaş'a benden selam söyler, on sekiz teneke yüklersin. Aradaki farkı ben yarın uğradığımda alırım. Tabii senin de payın ayrılır.”

Sonra yine dalgın dalgın tespih çekmesine devam etti. Ben kendi kendime:

“Vay namazına kurban olduğum Hacı Bey vay!” dedim. “Eyi yutturdun bana kendini... Ama bundan sonra hakkımı isterim...”

Hacı Bey bana bir kere açıldıktan sonra, ambar işlerini ortaklaşa yapmaya başladık. Aman iki gözüm, tasavvur edemezsin herif ne kurt. Dünyanın müfettişleri gelse dalgasını çakamazlar. Defterler tamam, tartılar tamam, kayıtlar noksansız. Herif, müfettişler

Hamburg usulü bilmezler diye defterleri Hamburg usulü tutuyor. Gel de içinden çık. Ayda birkaç yüz yalnız benim payıma düşmeye başladı. Onun vurduğu hesapsız... Belki bini de aşar. Çünkü yalnız ambardan değil, her işten para çıkarmasını biliyor. Hiç yoktan inşaat icat eder. Vekâletteki ahabplarına yazar, çizer, muhakkak tahsisat koparır. Doktora gider: “Aman beyefendi!” der. “Sizin bu odaya muhakkak büyük bir dolap lazım... Şu köşe pek boş. Derhal yaptıralım... Ben tahsisatı getirtirim!” Hem de getirtir azizim, getirtir... Ondan sonra vurur avantayı... Düşün yahu, iki senede dört defa hastanenin otomobilini boyattı. Üç ayda bir badana... Karyola tamiri... Yatak pamuklarını attırmak... Bunların hepsi para, iki gözüm, para!.. Dalaveresine uyduramayacağı hiçbir iş yok vallahi. İki ölüyü bir kefenle gömdürür, öteki kefeni evine yollar. Mis gibi İtalyan patiskası. Harpten önce alınmış... Daha neler neler. Bir gün yeni yatak, yorgan yüzleri, hastalara pijama diktirmek için, burnu kesik bir kadın getirdi, üstünkörü bir pazarlıktan sonra, kendisine bir oda açtılar, önüne bir dikiş makinesi koydular. Dört ay çalıştı. Parça hesabıyla iki bin yedi yüz lira aldı. Bizim Hacı Bey de bu burnu kesik karının faturalarını bir gün sektirmez, senetleri kendisi tanzim eder, her kolaylığı gösterirdi. Neyse, iş bitti... Aradan aylar geçti. Bir gün bir iş için Hacı Bey'in evine uğramıştım, bana kapıyı o burnu kesik karı açmaz mı? Meğer karısıymış. Daha nişanlıyken incir ağacından düşmüş, burnunu çöp tenekesi kesmiş. Doğancılar'daki iki evin hatırı için Hacı Bey gene de almış.

Diyeceğim o değil... Herif eline fırsat geçirmiş, vuruyor. Vuracak tabii. Bu dünya menfaat dünyası. Menfaatini düşünmeyen insan olur mu? Eline fırsat geçirip de çalmayan bir kişi göstere bana!.. Ha? Bir kişi!.. Kör olayım yoktur. Yalnız bizim Hacı Bey yoluyla yapıyor. Bu kadar ustası olduktan sonra hakkıdır alimallah... Ama

bana kazık oynamamalı... Ambarın bütün mesuliyeti bende... Kendisi müteahhitlerle işi halleder, parayı alır... Bizim payımızı vermeye gelince anamdan emdiğim sütü burnumdan getirir. Kalabalıkta söyleyemezsin. Odada biri varken kulağına fısıldayıp beş lira istesen feryadı basar, it azarlar gibi adamı kovar... Ulan beraber çalışıyoruz işte... Bana dümen yapmaya ne lüzum var, değil mi ya? Hayır kardeşim, adamı kepaze eder billahi. Ancak kenefe gittiği zamanlar peşinden fırlar, apteshane aralığında sıkıştırıp üç beş lira alırım. Müteahhit Karakaş'tan üç yüz mü gelecek? Yüz ellisi benim elbette... Ne zaman isteyecek olsam: “Daha almadım... Atlatıyor pezevenk!” der, elime beş on lira sıkıştırır... Ben ne alırsam defterime geçiriyorum tabii. Eninde sonunda hesaplaşıyoruz. Fakat o zaman da kazık atıyor. Katiyen dairede hesaplaşmaz. İki üç haftada bir, akşam üzeri çıkar, bu küçük meyhaneye geliriz. Bu akşam da öyle yaptık. O açtı defterini, ben açtım defterimi... Karşılaştırdık.

“Kaç para istiyorsun evladım?” dedi. “İki yüz mü? Öyle, hakkın var. Herif dört yüz verecekti... Fakat vermedi hergele! Namussuz herifler bunlar! Vallahi vermedi. Bak, evlatlarımın hayrını görmeyeyim, şu ekmek beni çarpsın, üç yüz yirmi lirayı zor kurtardım. Ne yaparsın? Kavga edemem ki... Biz de onun karşısında gebeyiz. Üç yüz yirmi... Yarısı ne eder? Yüz altmış... Sen şimdiye kadar benden ne almıştın? Yüz on beş... Tamam... Şimdi ne istersin? Kırk beş mi? Bak evladım, sen bekâr adamsın... Bir anan var, kendi evinizde oturuyorsunuz... Ben halbuki kira evlerinde sürünüyor, üstelik iki çocuk da okutuyorum... Kolejin seneliği iki bine çıktı... Maksat sırf memlekete hayırlı bir evlat yetiştirmek... Haydi, al şu yirmi beşi de, bu hesabı kapayalım... Haydi, uzun etme... Sen mert,

dürüst bir çocuksun... Al bakalım. Bana da müsaade. Bugün cumartesi, çocuklar evde beklerler... Ta Aksaray'a gideceğim...”

Yerinden fırladığı gibi gitti. Bizim yirmi papel de yandı tabii... Hadi, hepsi neyse ama, kapıdan çıkarken:

“Hesabı sen görüver, yanımda ufaklık yok!” diye seslenmesine ne dersin? Tepem attı vallahi. Utanmasam arkasından fırlayacaktım. Hacıdır, hocadır; hürmet, riayet borcumuzdur ama, böyle göz göre de hakkımızı yedirmeyiz, değil mi ya...